

Danmark i FN's Sikkerhedsråd – hvad kan og skal vi opnå?

FN
forbundet
Danish United Nations Association

I juni 2024 valgte Generalforsamlingen Danmark ind i Sikkerhedsrådet for perioden 1. januar 2025 - 31. december 2026 efter en veltilrettelagt dansk kampagne. 184 lande stemte for Danmarks medlemskab – det højeste antal stemmer afgivet for kandidatlandene. En god (og også forpligtende) start!

De Forenede Nationer (FN) blev skabt i 1945 på baggrund af to verdenskrige, som havde forårsaget ubeskrivelige menneskelige lidelser og massive materielle ødelæggelser. Som der står i indledningen til FN-pagten, er formålet med organisationen 'at frelse fremtidige generationer fra krigens svøbe'. Forgængeren, Folkeforbundet, havde haft mange udfordringer bl.a. fordi USA aldrig kom med og Tyskland kun var medlem i en kort periode, og fordi der ikke blev taget hensyn til, at nogle stater var meget stærkere end andre.

Den centrale enhed i FN er den suveræne stat. Der var i 1945 en udbredt optimisme om, at de dengang 51 medlemslande kunne blive enige om den overordnede dagsorden: at undgå en ny altødelæggende storkrig. En forudsætning for at FN kan fungere er, at de i dag 193 medlemslande kan blive enige. FN er - med enkelte undtagelser - ikke en overstatslig myndighed, som kan påtvinge verden sine beslutninger. FN-pagten erkender, at ikke alle lande er lige magtfulde. Medens den gør alle lige i FN's Generalforsamling (hvert land, én stemme), har Sikkerhedsrådet med sine kun 15 medlemmer hovedansvaret for opretholdelse af international fred og sikkerhed. USA, Rusland (tidligere Sovjetunionen), Kina, Storbritannien og Frankrig er ikke blot permanente medlemmer, men har også vetoret, hvilket betyder, at de hver især kan blokere beslutninger. De øvrige 10 medlemmer vælges af Generalforsamlingen for toårige perioder og har ingen vetoret. Rådets beslutninger er bindende for alle lande.

Underskrivning af FN Pagten i 1945 - UN Photo

Når stormagterne kan blive enige, er Sikkerhedsrådet verdens mest magtfulde organ til opretholdelse af fred og sikkerhed. Utallige krige er enten blevet undgået gennem forebyggende arbejde eller er blevet stoppet gennem diverse tiltag fra sanktioner og blokader til egentlige væbnede interventioner, heriblandt fredsbevarende operationer.

Gennem årene har de fredsbevarende operationer, med brug af FN-soldater og politi kombineret med civilt personel, sikret freden i en lang række krige og/eller højspændte konfliktsituationer. Siden 1948 har FN lanceret flere end 70 sådanne operationer. I dag er der 11 aktive missioner, fortrinsvis i Afrika og Mellemøsten, med i alt knap 70.000 FN *peacekeepers*. Eksempler på succesfulde, afsluttede operationer er Namibia, Mozambique, Sierra Leone og Østtimor.

Sikkerhedsrådet kan ikke træffe beslutninger, når ét eller flere af de 5 permanente medlemmer nedlægger veto, oftest fordi de mener, at deres egne interesser er truet. Det er derfor, vi ikke ser fredelige løsninger på konflikterne i f.eks. Ukraine og Palæstina. Rådet kritiseres derfor, med rette vil mange sige, for ikke at kunne levere på det mandat, som det har ifølge FN-pagten. Forklaringen ligger i det forhold, at FN, som nævnt, er en *intergovernmental* organisation, der netop er afhængig af medlemsstaternes accept.

FN er altså ikke 'perfekt' i den forstand, at der er mange konflikter, organisationen ikke kan løse. Men der er rigtig mange ting, der lykkes. Fredsoperationerne fortsætter med at være med til at sikre stabilitet i de berørte områder, som for eksempel Den Centralafrikanske Republik, Sydsudan, Cypern og Vestsahara, samtidig med at der udfoldes diplomatisk aktivitet både for at finde langsigtede løsninger og forebygge nye, fremtidige konflikter i verden. Det diplomatiske arbejde foregår – næsten ifølge sagens natur – ofte under radaren og skaber som regel ikke de store overskrifter i medierne, men det kan i en del tilfælde skabe eller udvirke vigtige nye forudsætninger for at bane vejen for resultater forud for, eller underforhandlinger om løsning af konkrete konflikter.

Hurtig reaktionsstyrke fra MINUSMA Hosts Base i Ogossagou i Mali
UN Photo/Harandane Dicko

Hvad skal Danmark i Sikkerhedsrådet?

Udenrigsministeriets 4 fokusområder

- 1. stå fast på folkeretten som en hjørnesten til regulering af det internationale samfund i en tid, hvor verden er under forandring, samt arbejde for et mere ansvarligt, effektivt og repræsentativt Sikkerhedsråd;**
- 2. tilpasse Rådets krisehåndtering og forebyggelse til en ny virkelighed;**
- 3. have fokus på klimaforandringerne og deres rolle i forhold til fred og sikkerhed, og**
- 4. fremme kvinders rolle inden for forebyggelse og håndtering af konflikter.**

FN-forbundet bakker op om de fremlagte prioriteter og vil samarbejde med Udenrigsministeriet og andre parter for at fremme offentlighedens kendskab til arbejdet i Sikkerhedsrådet for en dybere forståelse af betydningen af Rådets og – mere generelt - FN's arbejde. FN-forbundet vil også skabe debat om Danmarks rolle, som kan berige de danske indspil i Rådet og samtidig konsolidere befolkningens opbakning og være med til at fremme en fredskultur som en basal forudsætning for international stabilitet.

I 2026 skal FN vælge ny generalsekretær som afløser for António Guterres. Valget foretages af generalforsamlingen efter indstilling fra Sikkerhedsrådet. Danmark vil som medlem af Rådet kunne spille en aktiv rolle også på dette område.

FN-forbundets forslag til yderligere danske fokusområder

Forbud mod atomvåben og begrænsning af våbenkapløbet

I en tid med aktuelle og truende krige, hvor oprustning er blevet en del af hverdagen, er det vigtigt at påpege, at et forbud mod atomvåben og gensidige aftaler om begrænsning af våbenkapløbet – ikke mindst på det atomare område – fortsat bør være på FN's og Danmarks dagsorden. Gensidige aftaler om nedskæringer sammen med effektiv inspektion/verifikation har før været gode måder til både at begrænse risikoen for en utilsigtet krig og reducere de militære udgifter.

FN-forbundet støtter aktivt op om folkeretten

FN-forbundet støtter aktivt op om folkeretten og behovet for konsekvent at overholde de mange vigtige internationale aftaler, som er med til at sikre, at relationerne mellem verdens lande reguleres gennem et sæt fælles, aftalte regler. Folkeretten gælder naturligvis for alle – også når snævre politiske hensyn måske gør nogle beslutningstagere ukomfortable, som f.eks. i forhold til Israel-Palæstina konflikten. Vi skal i den sammenhæng fastholde vores fokus på menneskerettighederne, som jo ligeledes gælder for alle – også for dem, som vi måske ikke umiddelbart er enige med eller synes om. De konventioner, som Danmark har ratificeret, skal naturligvis overholdes af Danmark.

Den Internationale Domstol - Høring omkring Israel og Palæstina
UN Photo/Frank van Beek

I Danmark og andre vestlige lande har man undret sig over den begrænsede opbakning fra en række lande til fordømmelsen af det ulovlige russiske angreb på Ukraine. En af årsagerne, som anføres, er de dobbeltstandarder, som de vestlige lande og Sikkerhedsrådet for ofte anvender i andre konflikter. Et eksempel, som FN-forbundet arbejder intenst med, er Vest-

sahara, som blev angrebet af Marokko i 1975. Marokko besætter fortsat hovedparten af området, selvom der i henhold til folkeretten skulle gennemføres en folkeafstemning, så befolkningen selv kan beslutte deres fremtid. Økonomiske og nationale interesser i lande som Spanien, Marokko, Algeriet, USA og Frankrig spænder ben for en fredelig løsning. Den udsendte FN-styrke MINURSO er afskåret fra at overvåge menneskerettighederne i det besatte område, da Frankrig og Marokko har forhindret Sikkerhedsrådet i at tage beslutning herom.

FN-forbundet har ligeledes fokus på Israel-Palæstina konflikten, hvor enkeltlandes holdninger i Sikkerhedsrådet i årevis har stået i vejen for den to-statsløsning, som der fra starten var lagt op til. En løsning på denne konflikt ses af mange som central for fremtidigt 'nord-syd' samarbejde i Sikkerhedsrådet.

Danmark bør vælge folkeretten som styreredskab og medvirke til, at Sikkerhedsrådets "moraliske kompas" kalibreres, så der konsekvent sættes retning efter folkeretten og ikke snævre nationale interesser.

FN's konfliktforebyggende arbejde

Danmark skal arbejde for en styrkelse af FN's forebyggende arbejde, ikke blot i forhandlinger i Sikkerhedsrådet, men også konkret i form af at tilbyde yderligere diplomatisk og anden ekspertise i relevante potentielle eller aktuelle konfliktområder.

Det er svært at forudsige, hvilke konkrete områder, der vil blive tale om, og politiske afvejninger vil naturligvis spille ind. Specifikt kunne Danmark, f.eks., overveje at tage spørgsmålet om strategisk sikkerhed i Arktis op i Sikkerhedsrådet, i lyset af klimaforandringerne og den globale opvarmning, som formentlig i løbet af de næste årtier vil gøre en stor del af de arktiske farvande sejlbare.

Fortsat fokus på det fredsbevarende arbejde

Det bør sikres, at Danmark, som det var tilfældet tidligere, påtager sig et fornyet internationalt ansvar ved at tilbyde både soldater, politi og civile eksperter til eksisterende og mulige fremtidige fredsbevarende operationer i regi af FN.

*UNIFIL Peacekeepers patruljerer langs Blue Line
UN Photo/Pasqual Gorriz*

Fredsopbygningskommissionen

På samme måde bør Danmark blive en endnu stærkere spiller i FN's Fredsopbygningskommission, som vi var med til at tage initiativ til sidste gang, vi var i Sikkerhedsrådet (2005-06) og i øjeblikket er medlem af. Målet med kommissionen er at bringe Sikkerhedsrådet til også proaktivt at beskæftige sig med at skabe stabile forhold efter en konflikt og sikre fundamentet for den langsigtede udvikling. Ikke mindst med baggrund i aktuelle erfaringer fra Gaza-krigen vil det være en nødvendig opgave at fremme beskyttelse af civilbefolkningen i konfliktzoner med udgangspunkt i princippet om *Responsibility to Protect* (R2P).

Minerydning i Sydsudan
UN Photo/Evan Schneider

Erfaringen har også vist betydningen af at bygge bro mellem humanitær nødhjælp, udviklingsbistand og fredsopbygning efter en konflikt.

Hvordan skal samarbejdet i Sikkerhedsrådet foregå?

Danmark vil have ganske gode muligheder for et samarbejde med stormagterne omkring de store internationale sikkerhedspolitiske udfordringer, hvilket små lande normalt ikke har. Samtidig kan Danmark styrke samarbejdet med de andre ni valgte medlemmer af Sikkerhedsrådet, da det langt fra er utænkeligt, at fælles initiativer vil kunne fremme konstruktive løsninger. Norge havde som medlem af Sikkerhedsrådet fra 2021-22 gode erfaringer med dette. I den forbindelse vil der således være mulighed for at fremme det mere ligeværdige samarbejde med det globale syd, som Danmarks udenrigspolitiske strategi fra 2023 udstikker. Støtte til relevante regionale organisationer, som f.eks. Den Afrikanske Union (AU), er i den sammenhæng vigtig. Et tæt samarbejde med de øvrige nordiske lande skal fortsættes.

San Francisco Konferencen i 1945: 5. Generalforsamling - UN Photo

Medlemskabet vil ikke bare give mulighed for at fremme større gennemsigtighed i Sikkerhedsrådets arbejde, men også for aktivt at støtte op om reform af Sikkerhedsrådets sammensætning, således at den bedre reflekterer nutidens verden, snarere end verden af 1945. Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen har allerede talt om at sikre det afrikanske kontinent permanent plads i Sikkerhedsrådet. Samtidig skal der bakkes aktivt op om initiativer, der kan gennemføres uden ændringer i FN-pagten. Et eksempel herpå er den nyligt indførte regel om, at de fem permanente medlemmer efterfølgende i Generalforsamlingen skal redegøre for deres brug af vetoet.

Medens det nok er for tidligt at forudsige med sikkerhed, hvilken indflydelse resultatet af de amerikanske føderale valg i november 2024 vil have på Sikkerhedsrådets arbejde, er der næppe tvivl om, at der fra USA's side vil være mindre fokus på det multilaterale samarbejde, ligesom det er forventeligt, at USA vil trække sig fra en række FN-relaterede områder. Devisen om 'America First' vil formentlig dominere.

Uden et stærkt FN vil det være svært for et lille land som Danmark at gøre sig gældende, og der vil være stor risiko for, at princippet om 'magt er ret' vil vinde over et regelbaseret internationalt samfund. FN's Sikkerhedsråd fungerer ikke perfekt, men det er stadig det vigtigste internationale organ i kampen for fred og sikkerhed, og Danmark vil under sit medlemskab have mulighed for betydelig indflydelse på mange områder.